

Skatteutredningen. Genomförande och resultat i sammandrag

statistik
analyser
forskning
utredningar
www.asub.ax

Av uppdragsgivaren fastställda utredningspremisser

Med undantag för den allmänna beskattningsbehörigheten sker inga andra ändringar lagstiftningsbehörighetens fördelning mellan självstyrelsen och statsmakten.

Det statligt reglerade systemet för socialskydds- och pensionsinbetalningar ligger utanför skatteövertagandet

Den nuvarande huvudprincipen i självstyrelselagen om att lagstiftningsbehörighet och finansieringsansvar sammanfaller gäller fortsättningsvis (med undantag för delar av näringsstödet)

Övertagande av beskattningsbehörigheten utesluter inte fortsatt finansiellt stöd från finska staten - via subventionerad egen statlig verksamhet som berör Åland och/eller finansiellt stöd direkt till självstyrelsen.

Specificering av utgångspunkterna

- Skatteövertagandet gäller alla inom den åländska skattejurisdiktionens territorium (inkl. ombordanställda). Ersätter i princip dagens skattefinansiella överföring till självstyrelsen.
- Samtliga av utredarna introducerade ändringar i de offentliga intäkter gäller ovan nämnda intäkter. Övriga till självstyrelsen influtna medel (avgifter, vinst från posten, PAF etc) berörs ej.
- Övertagandet av beskattningen leder till kostnadsansvar för skatteadministrationen (svårbedömd kostnad, flera alternativa lösningar)
- Staten har fortsatt kostnadsansvar för sin egen konsumtion på Åland samt för kostnader inom områden där riksbehörighet gäller. De inkomster och skatteliknande avgifter som staten/statens myndigheter uppbär på Åland eller av åländska aktörer i anslutning till dessa behörighetsområden kvarblir hos staten
- Trots huvudregeln om att finansieringsansvar följer behörighet/lagstiftningskontroll, skall samtliga statliga näringsstöd finansieras av självstyrelsen (gäller främst sektorerna sjöfart - exkl. "sociala" restitutioner - och jordbruk)

Sjöfarten

- Utflaggningarna påverkar ekonomin under 2008 - 2010
- Under hela studieperioden (2005-2020) ingår sjöfarten enligt bruttostödssystem i modellen vare sig under finländsk eller åländsk behörighet (avviker från utgångspremiss men modelltekniskt lättare)
- Den del av sjöfartsstöden som skall täcka restitutionen av delar av de sociala avgifterna finansieras av staten (social- och pensionsfondernas verksamhet under fortsatt riksbehörighet, ca hälften av sjöstöden)
- Utanför Åland bosatta sjömän blir källskatteskyldiga och betalar all inkomstskatt till Åland (återbetalas dock till fullo till rederierna), ca 10 meuro år 2005

Grundantaganden om statens (budget-) ekonomi

- Finländska statliga budgetinkomster stiger med 2,2% år fr.o.m 2013 (en nedgång före det)
- Statliga inkomstskatteintäkterna stiger efter nedgång med 1,45% per år
- Trendmässig nedgång i statliga inkomstskattenivån (0,5 procent)
=> klumpsummans skattebas stiger snabbare än flitpengens
- Antagandena om statsekonomins utveckling i kombination med antagandena om den åländska ekonomins utveckling viktiga för simuleringsresultaten gällande de ekonomiska konsekvenserna av ett skatteövertagande

Tre åländska konjunkturantaganden

- BASE – Basscenario med *status quo* angående skattebehörighet = den mest ”balanserade” utvecklingen
- BASESR – som BASE men lindrigare och kortvarigare recession under 2009-2011, snabbare tillväxt än under BASE därefter
- BASELR - som BASE men långvarig recession under 2009-2014
- Trendmässiga förändringar i världsmarknadspriser och i efterfrågan för åländsk export (jordbruk upp, andra mest ned - i förhållande till KPI-utvecklingen)

Närmare innehåll av BASE – trendkonjunktur utan skatteövertagande

- Reallöner ökar med 1,9% per år
- Produktivitetsutveckling varierar per bransch 0-1,5 %
- Skalekonomier: fasta kostnaders andel 1,5-8,7%
- utflaggningar (Viking, Eckerö, Birka)
- Sänkning av matmomsen 2009-2010
- Ålandsturismens volym växer med 0,5 % p.a. Men sjunker tillfälligt under lågkonjunkturen
- Sjöfartsstöden enligt bruttoprincip: alla in- och utbetalningar synliggjorda (modelltekniskt lättare så)

Närmare innehåll av BASESR

Under 2009 - 2011:

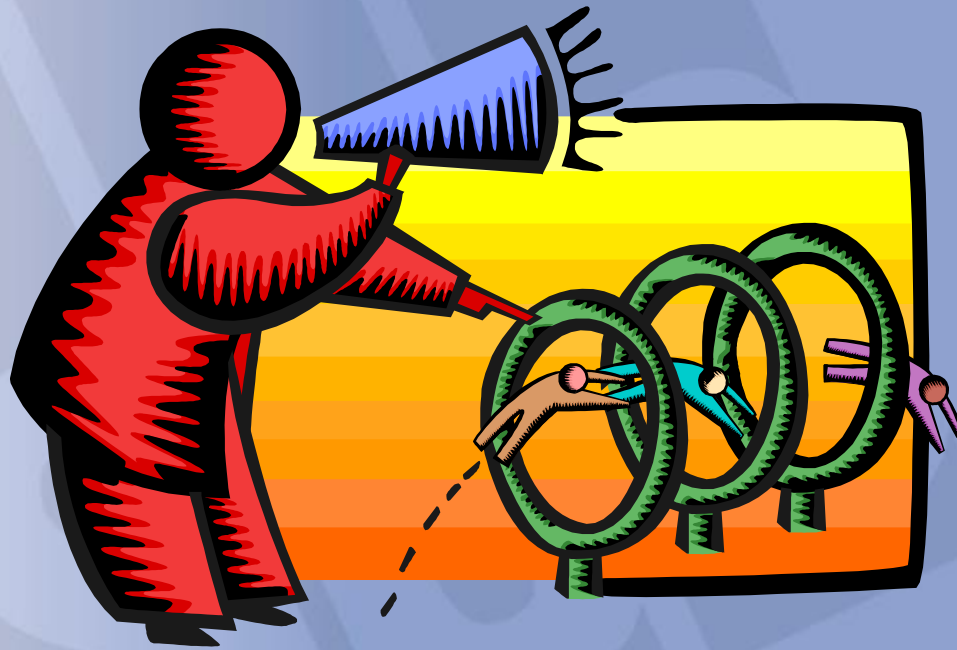
- Nedgångar i exportpriser, exportefterfrågan
- Sparandet går upp men sjunker åter snabbare än i BASE
- Investeringarna mattas av
- Mindre nedgång i statens skatteintäkter än i BASE
- Ålandsturismens nedgång snabbare över

Närmare innehåll av BASELR

Under 2009 - 2012:

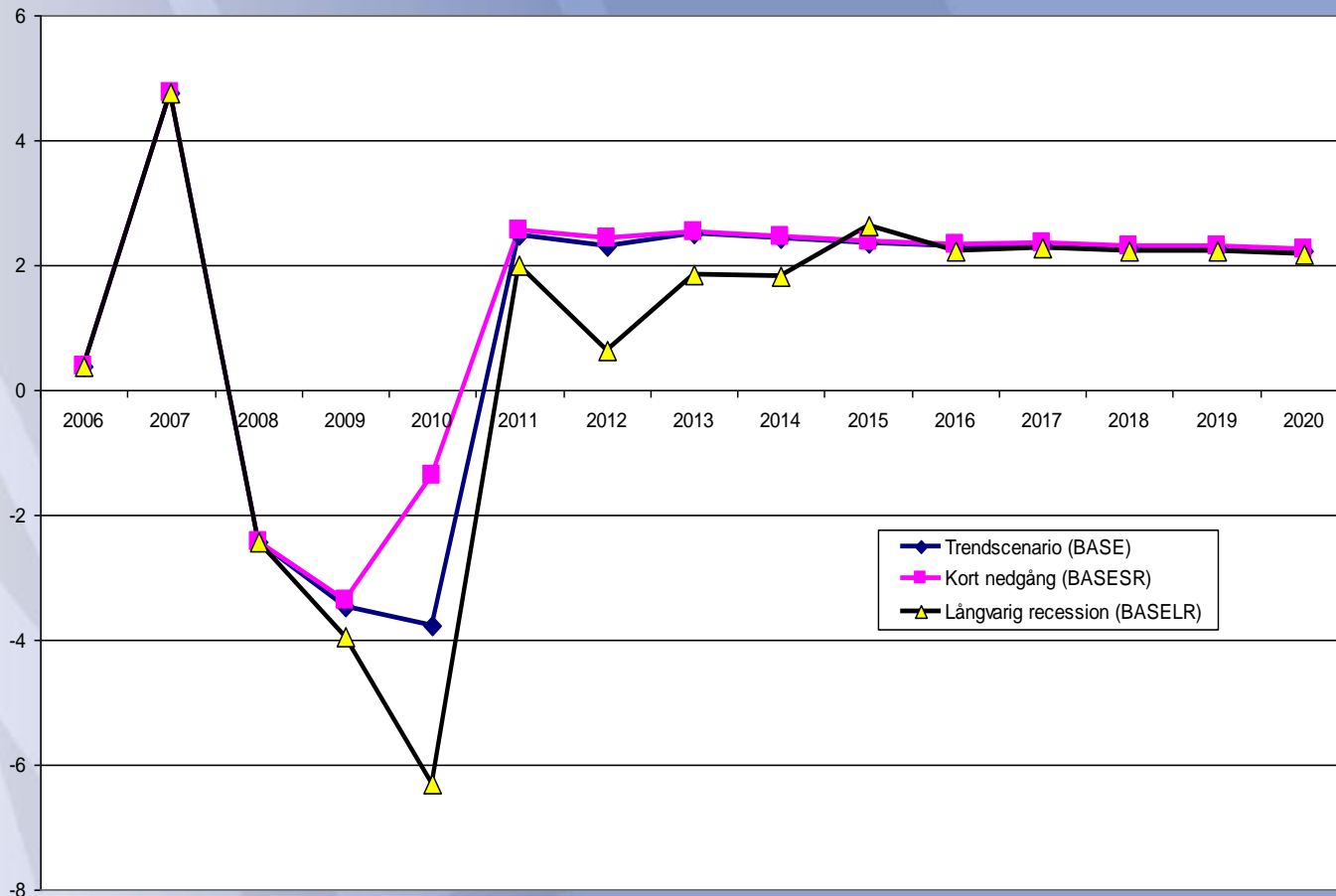
- Större nedgångar i exportpriser, exportefterfrågan långsammare upphämtning, exportpriser stannar på lägre nivå
- Sparandet går upp mer än i BASE
- Investeringarna mattas av mer än i BASE
- Större nedgång i statens skatteintäkter än i BASE
- Ålandsturismen går ned mer än i BASE

Utredningens huvudresultat

A. Simuleringsresultaten av scenarierna utan ändrad skattebehörighet

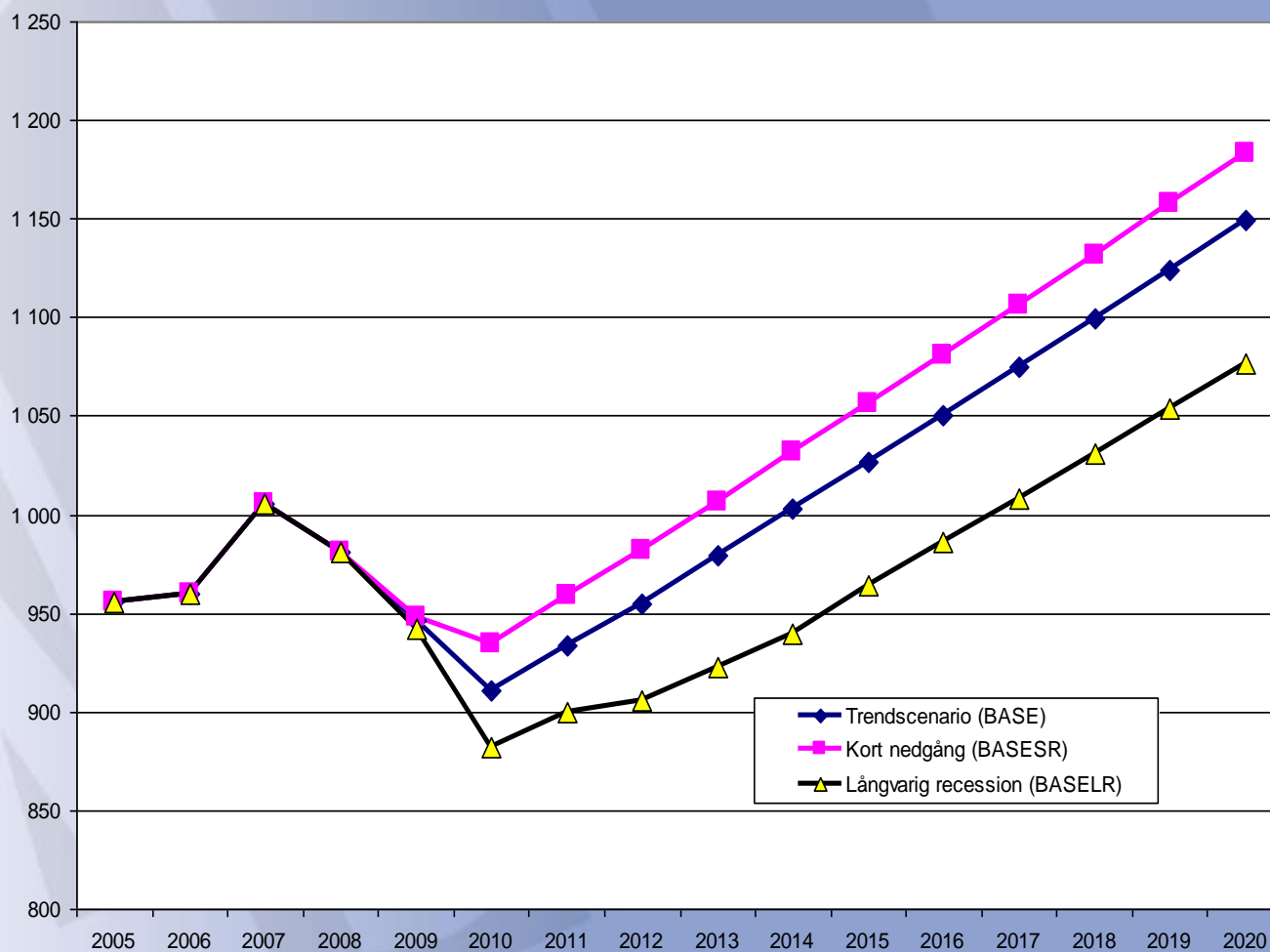
Kraftig ekonomisk nedgång 2009 – 2010
(BNP-förändring i %)

Scenarier utan ändrad skattebehörighet (forts.)

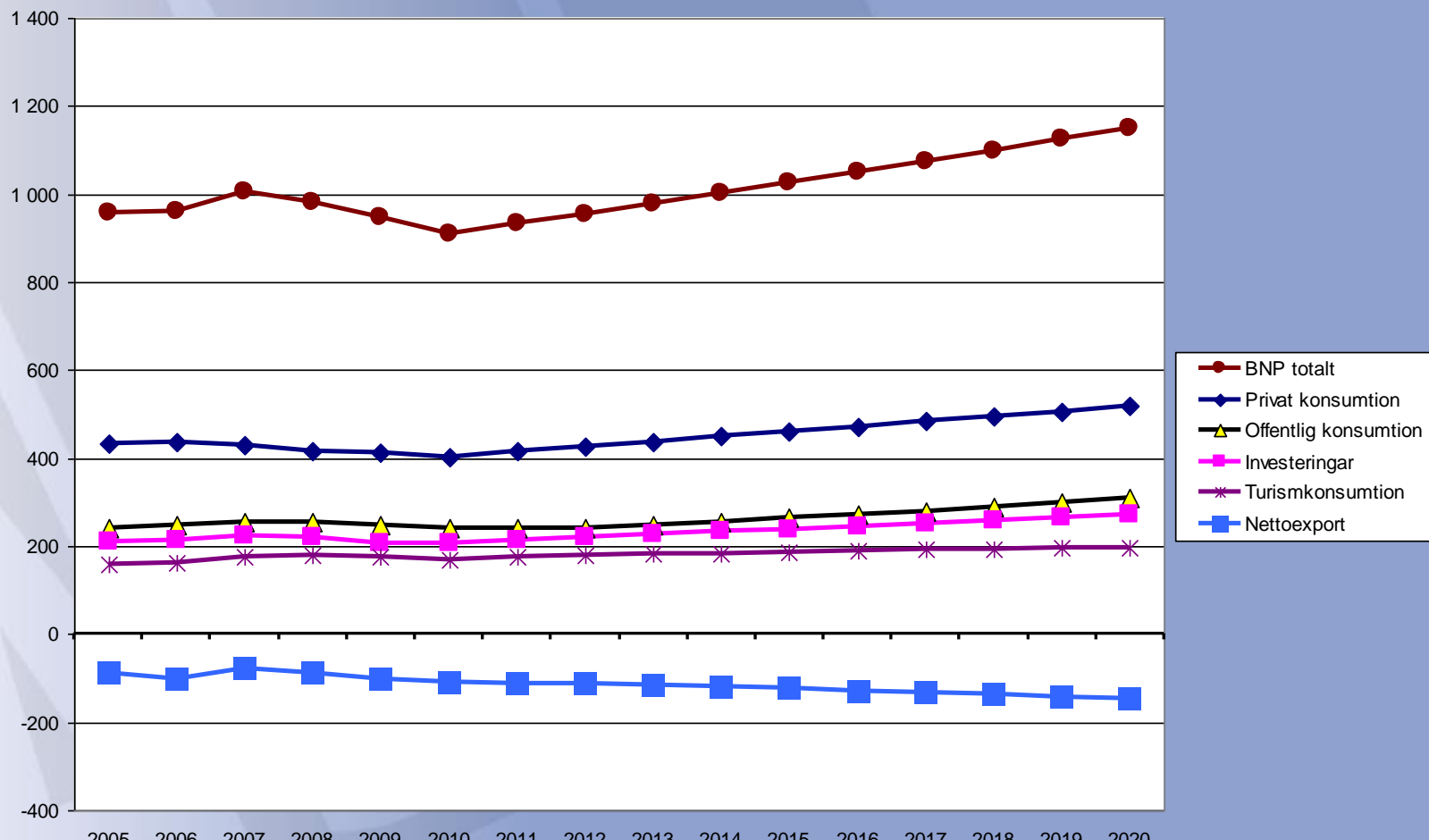
BNP-utvecklingen enligt de tre konjunkturscenarioalternativen

I fasta 2005-års priser

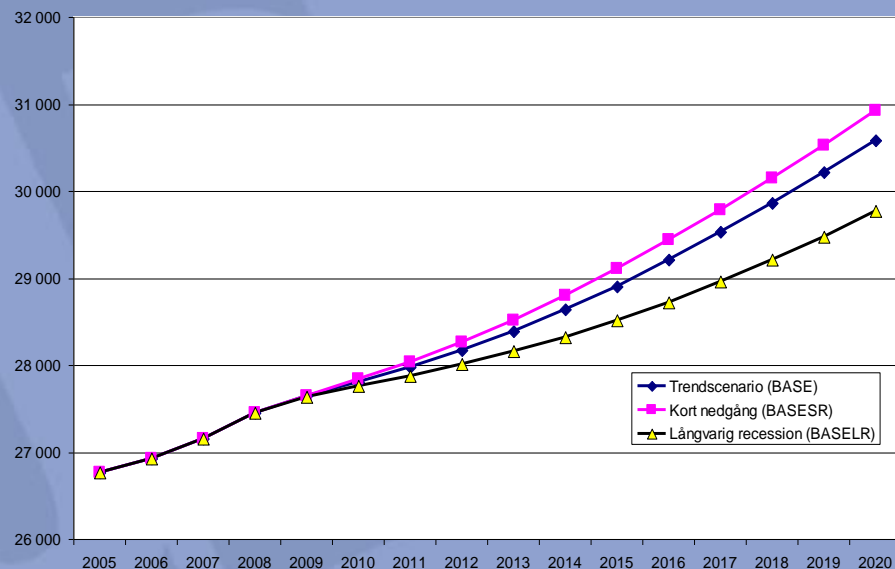
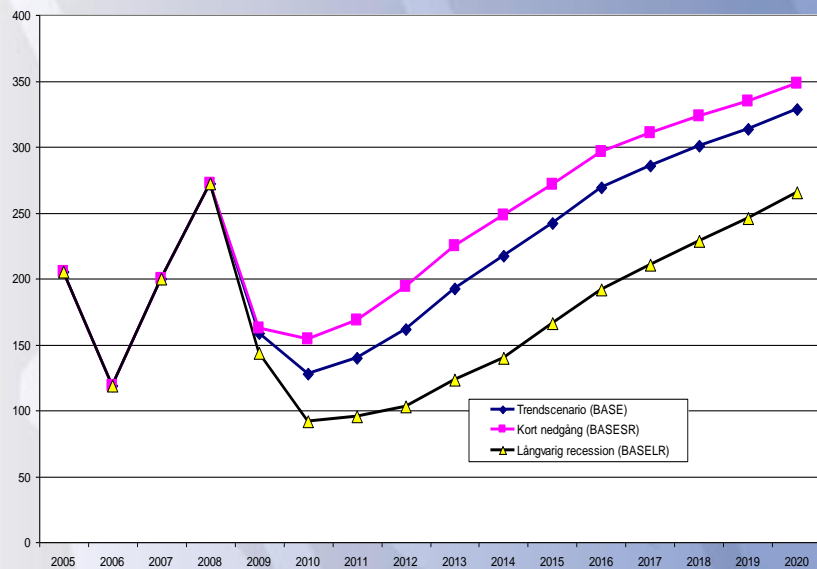
Scenarier utan ändrad skattebehörighet (forts.)

Utvecklingen av de samlade ekonomiska resurserna (BNP) samt användningen av dem

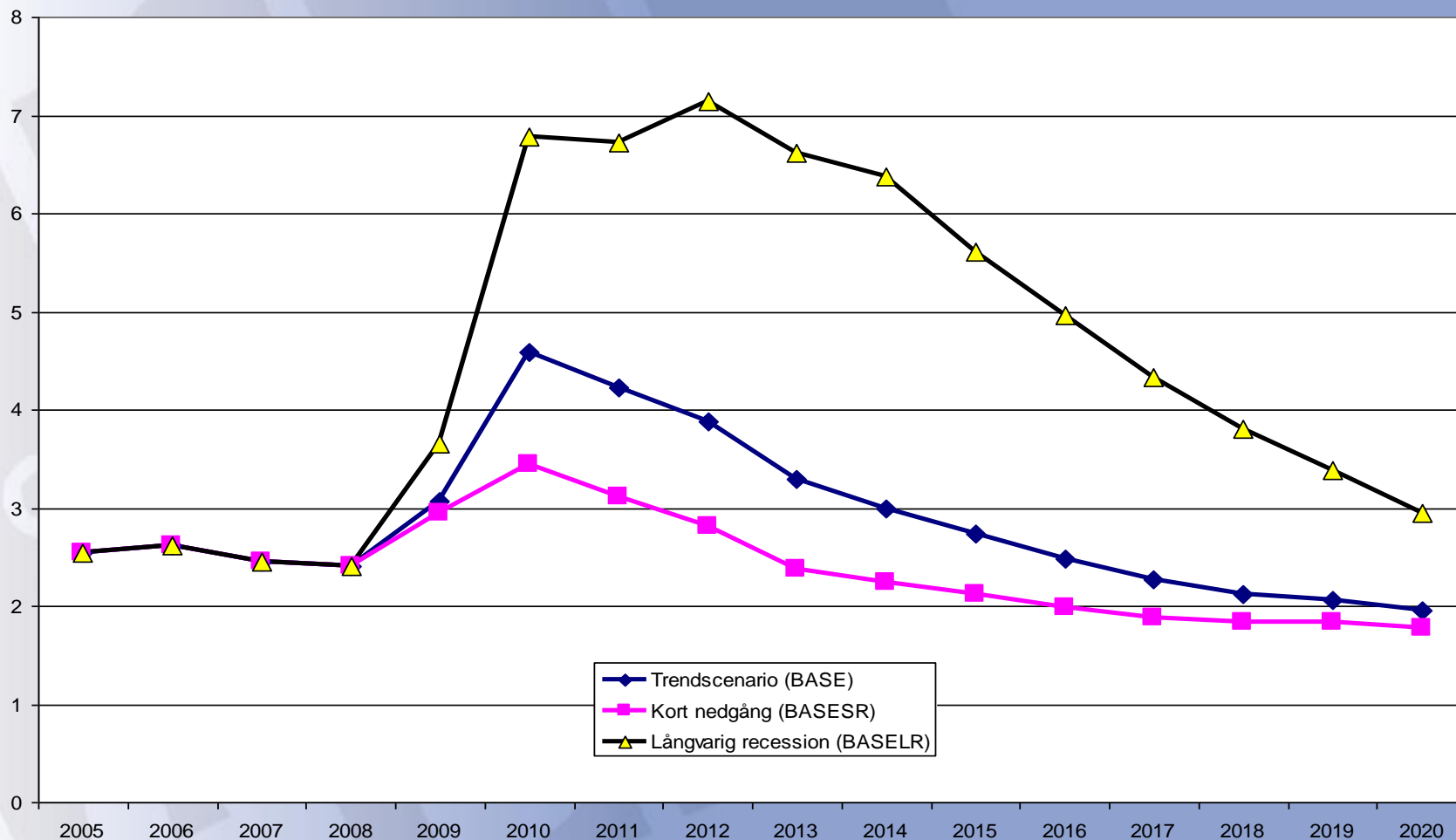
Scenarier utan ändrad skattebehörighet (forts.)

Flyttningsrörelse och befolkningsutveckling enligt de tre konjunkturscenario- alternativen

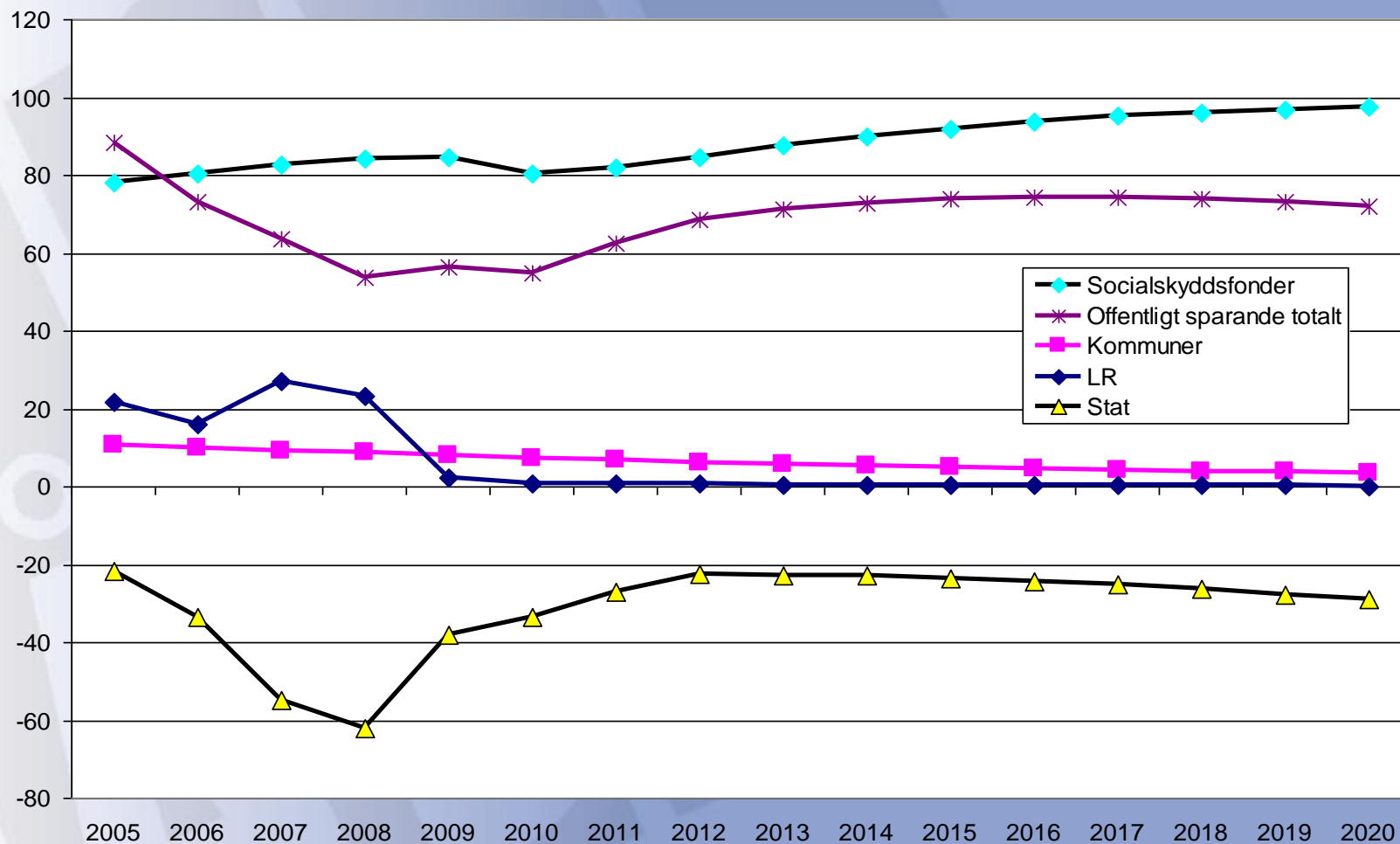
Scenarier utan ändrad skattebehörighet (forts.)

Arbetslöshetens utveckling enligt de tre konjunkturscenarioalternativen

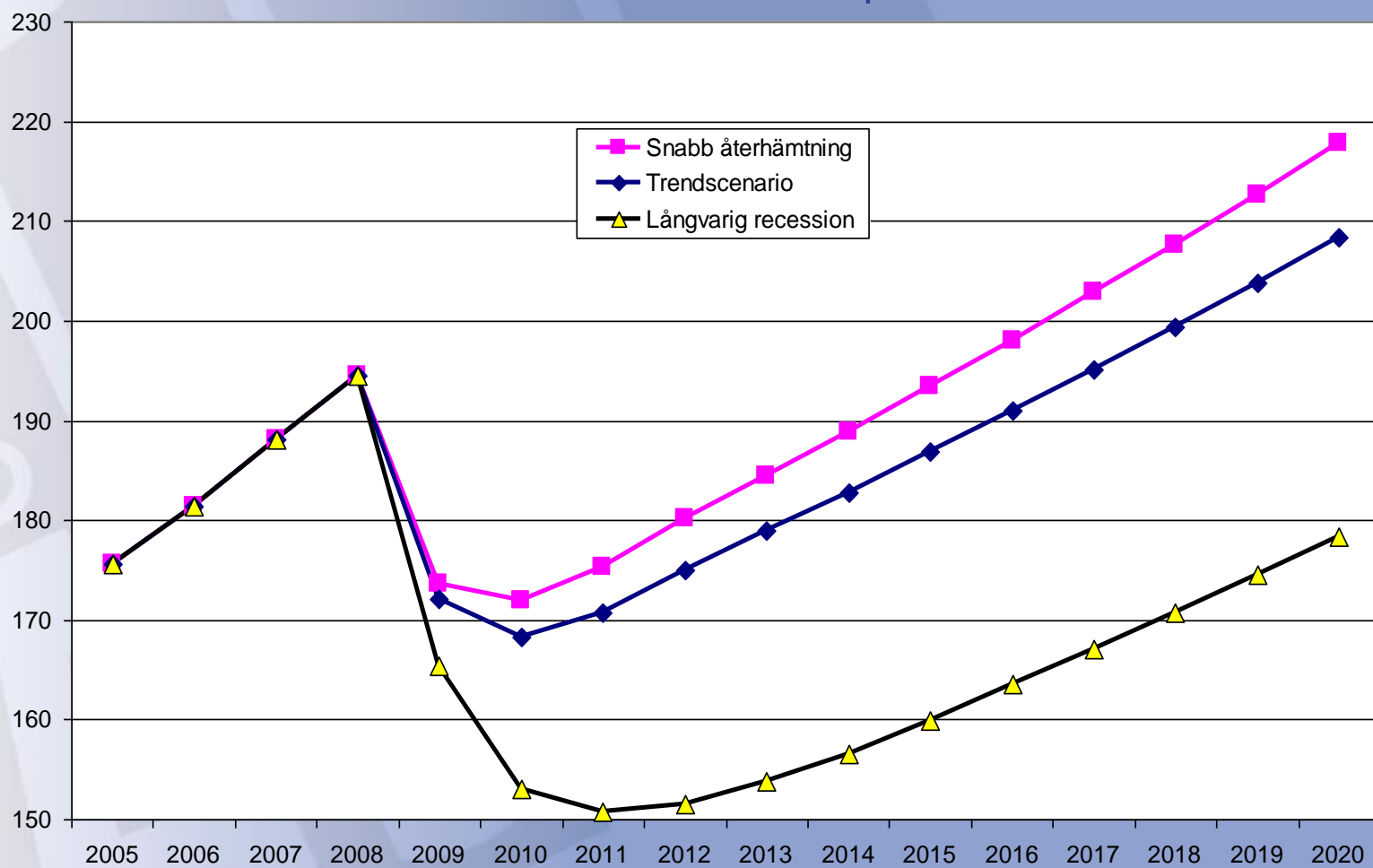
Scenarier utan ändrad skattebehörighet (forts.)

Utvecklingen av den offentliga sektorns sparande

Scenarier utan ändrad skattebehörighet (forts.)

De tre konjunkturscenarioalternativens effekter på "klumpsumman",
i 2005-års fasta priser

B. Simuleringarna av skatteövertagande

utan inducerade ändringar i den åländska skattestrukturen
(samt med strikt "budgetdisciplin")

- Svagt positiva effekter på den åländska makroekonomin och arbetsmarknaden

BNP marginellt upp (totalt + 0,5% i slutet av perioden)

Den privata konsumtionen stärks något (1 – 2 milj./år)

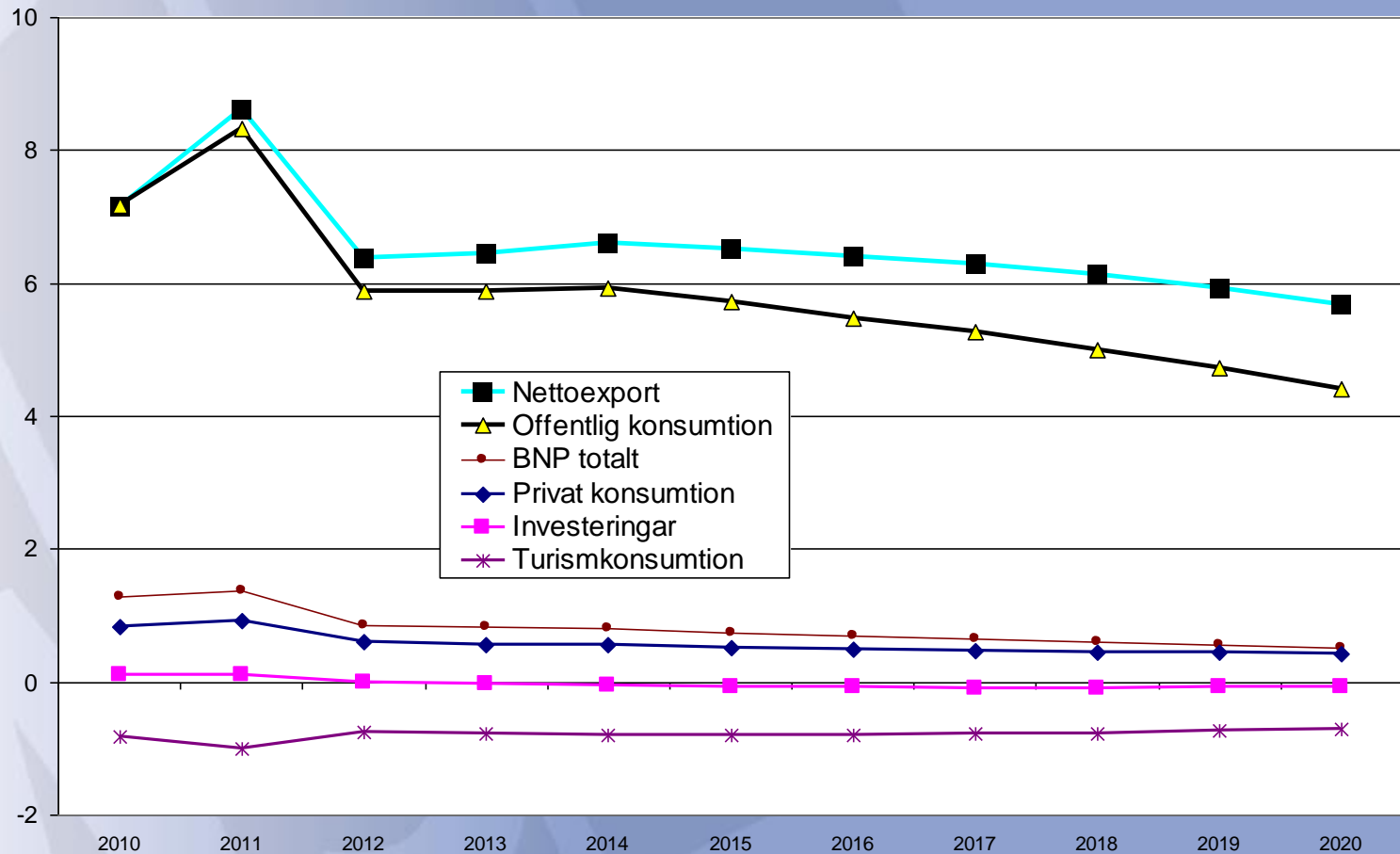
Förbättrad extern balans (8 milj./år)

Marginella förändringar i arbetslösheten (effektens storlek och förtecken beroende på konjunkturantagande)

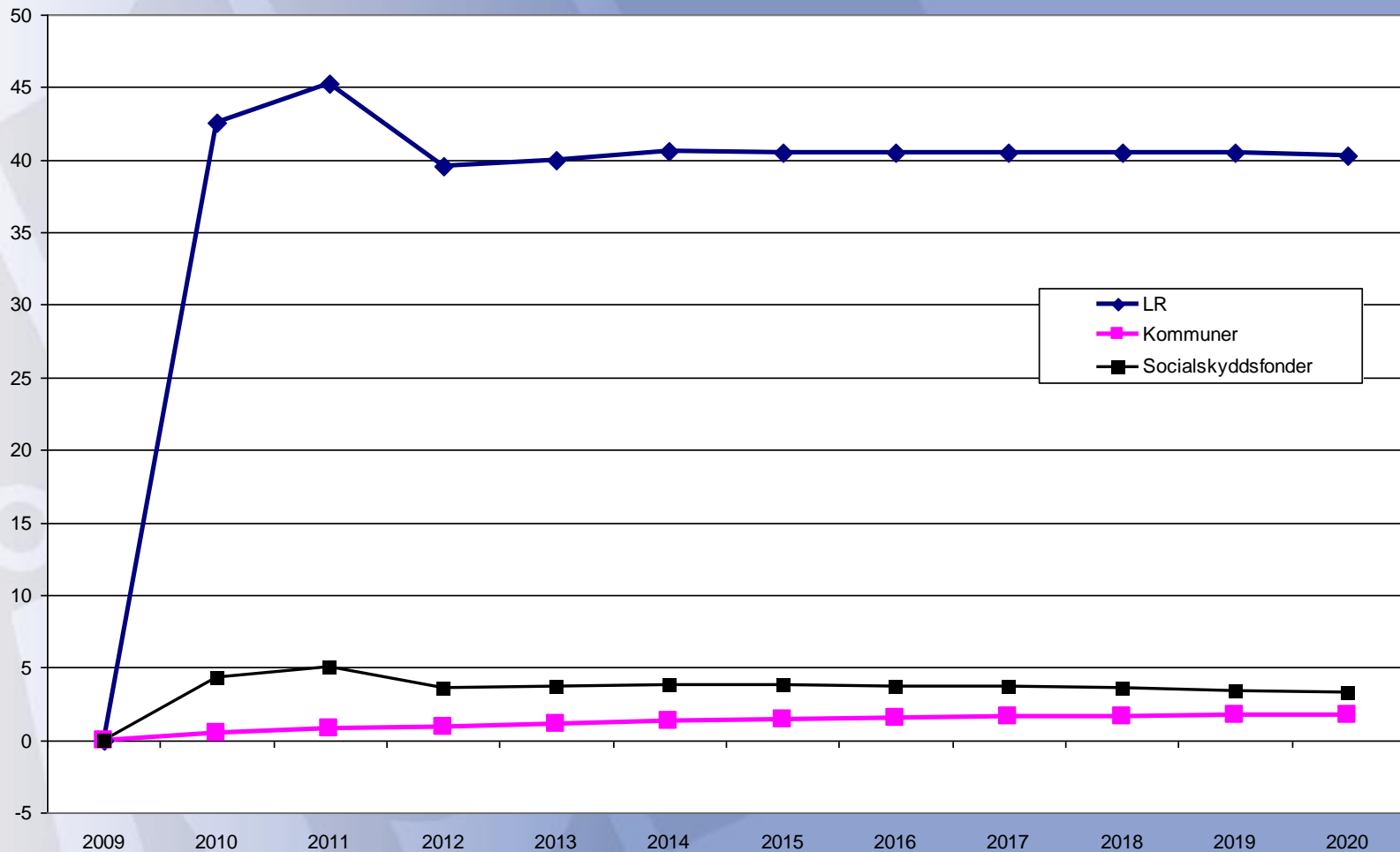
- Inga större effekter på det samlade åländska överskottet/sparandet inom den offentliga sektorn

Finansieringen av socialförsäkringssystemet genererar fortsatt stora sparandeöverskott (35 - 45 milj./år)

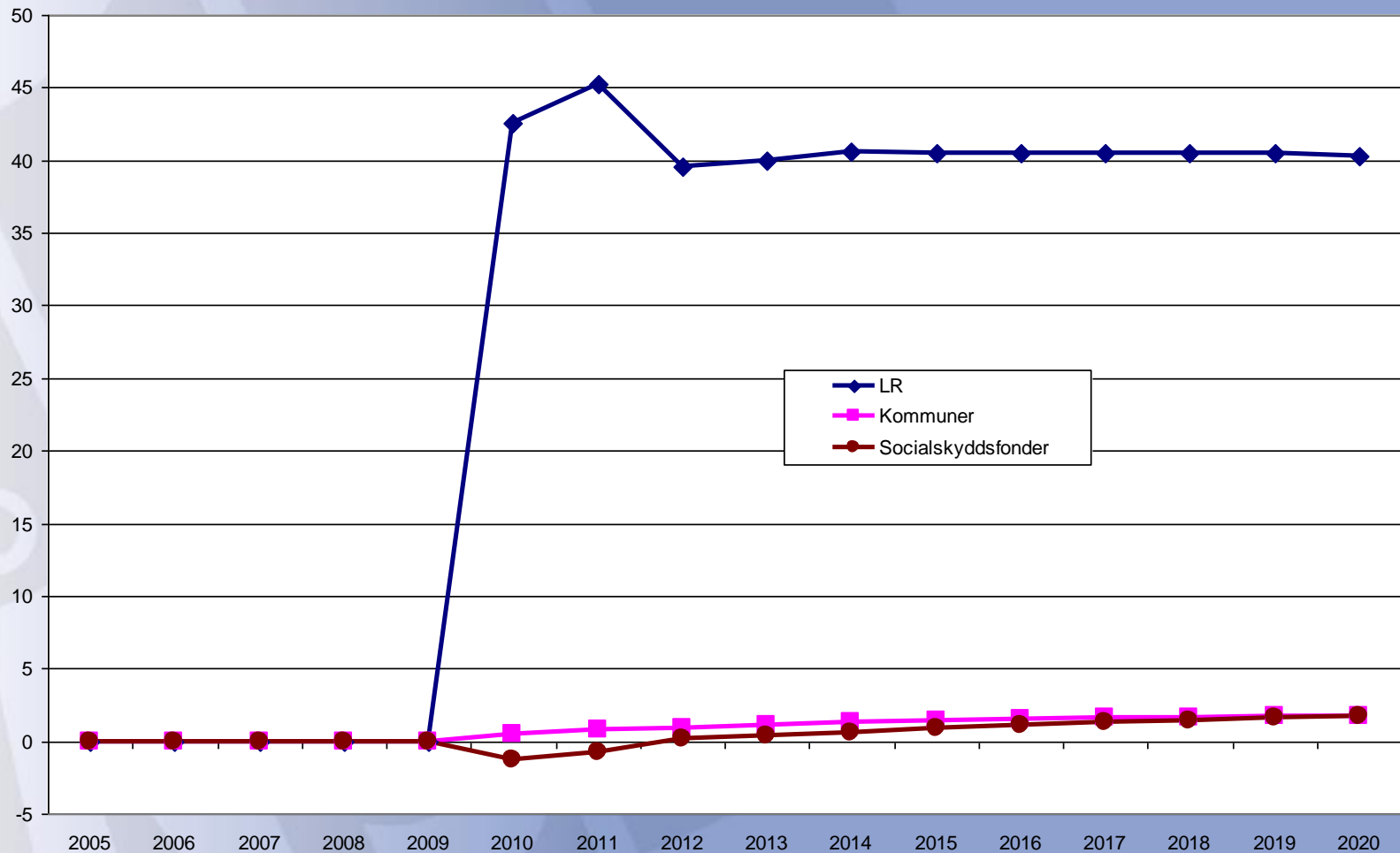
Skatteövertagandets (dvs scenario TXTO) makroeffekter skillnad mot basscenario (dvs BASE), under motsvarande år, procent

Förändring i offentliga inkomster (TXTO – BASE), miljoner euro (i 2005-års priser)

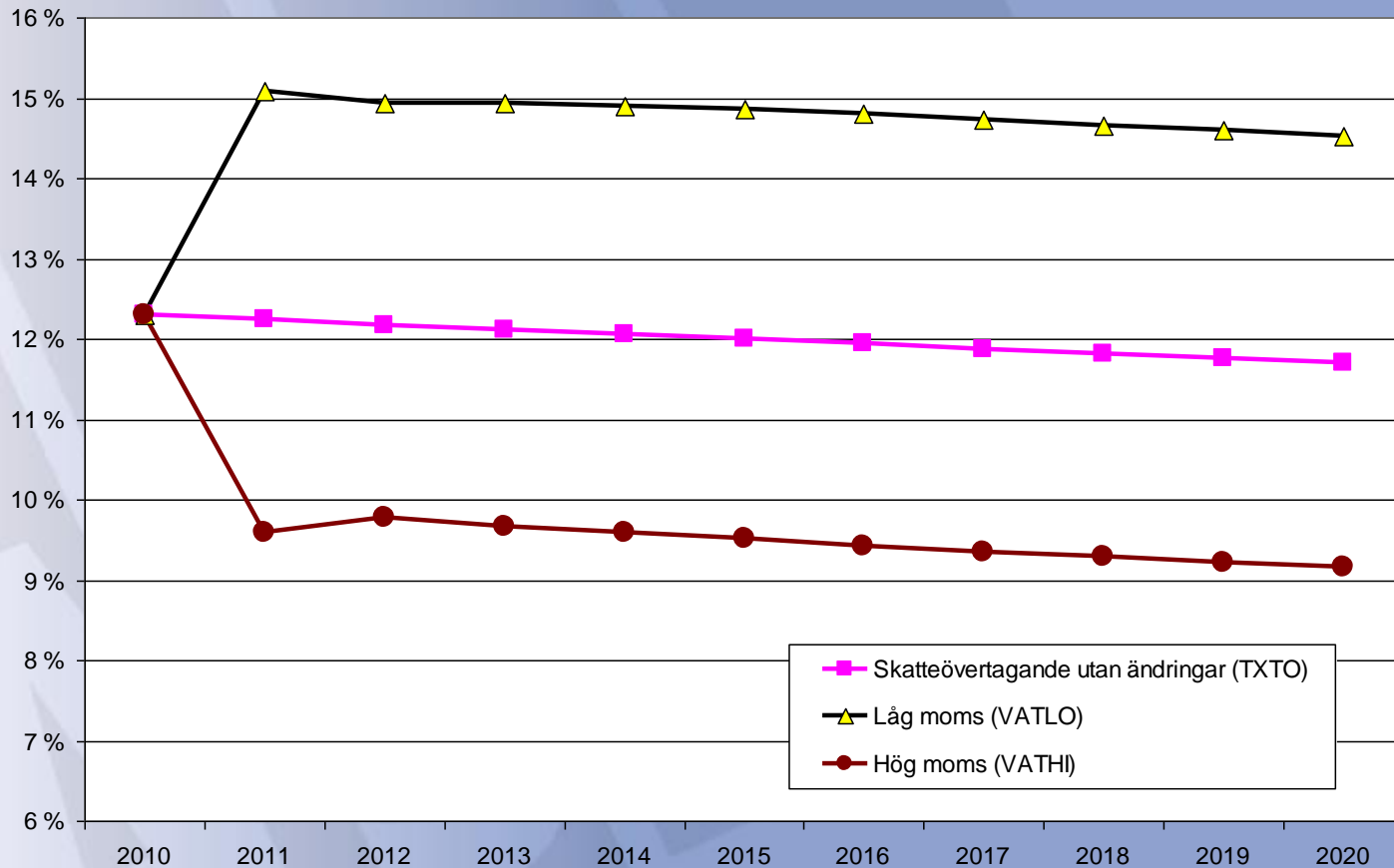
Förändring i offentliga utgifter (TXTO – BASE), miljoner euro (i 2005-års priser)

C. Scenariosimuleringar med ändrad skattestruktur

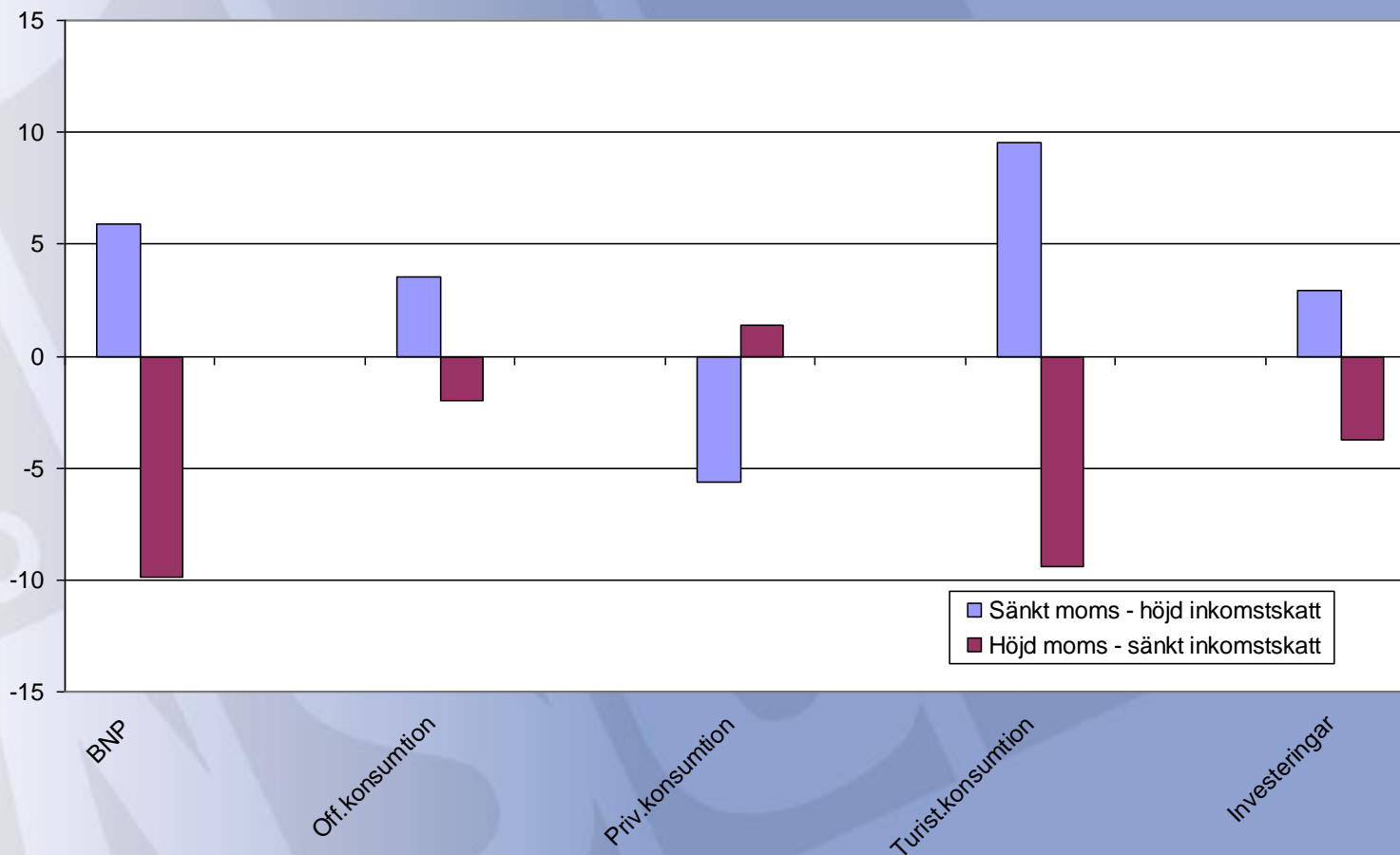
Krav på budgetbalans/intäktsneutralitet

Effekten på inkomstskattenivåerna vid ändrad moms

Ändrad skattestruktur och krav på budgetbalans (forts.)

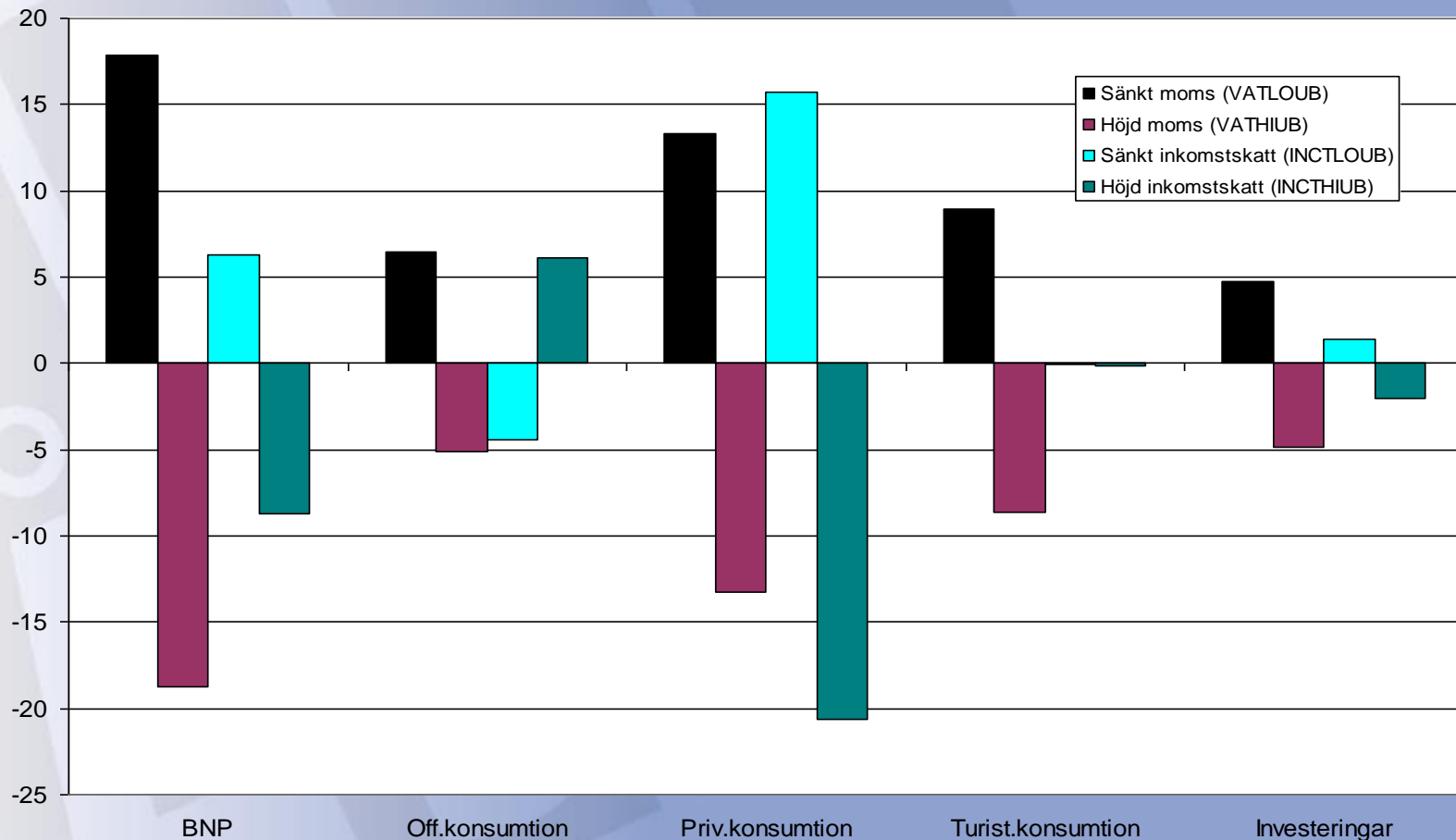
Makroekonomiska effekter av höjd resp. sänkt moms
(trendscenario)

OBS! Kommunerna vinnarna inom den offentliga sektorn på en momssänkning med "skatteväxling" (intäktsneutralitet)

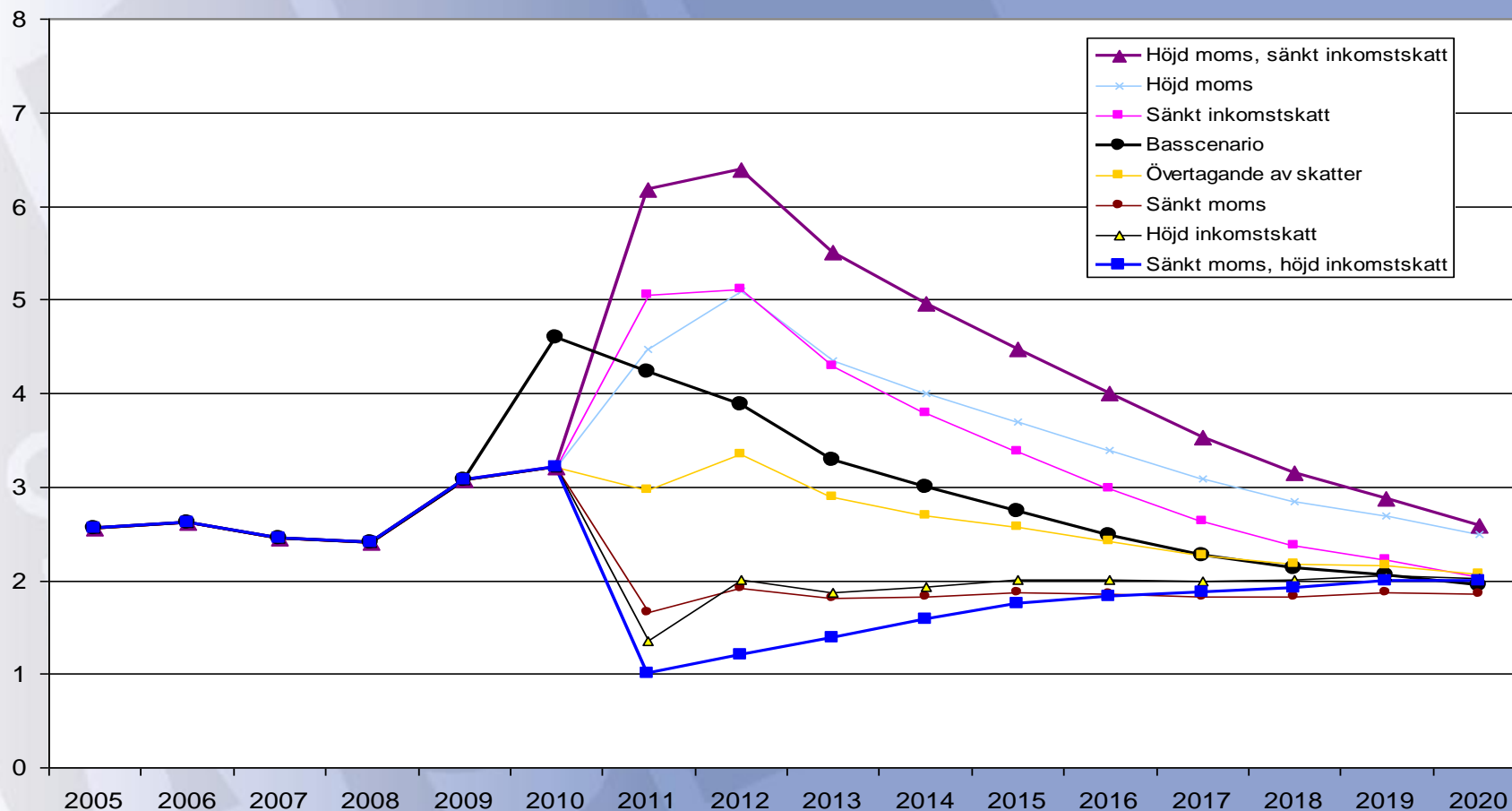
Scenarier med ändrad skattestruktur utan krav på budgetbalans/intäktsneutralitet

Makroekonomiska effekter av ändrade skattesatser vid rörligt sparande/budgetunderskott (trendscenario)

Scenarier med ändrad skattestruktur (forts.)

Effekter på arbetslösheten vid olika skattealternativ (med och utan budgetdisciplin, trendscenarior)

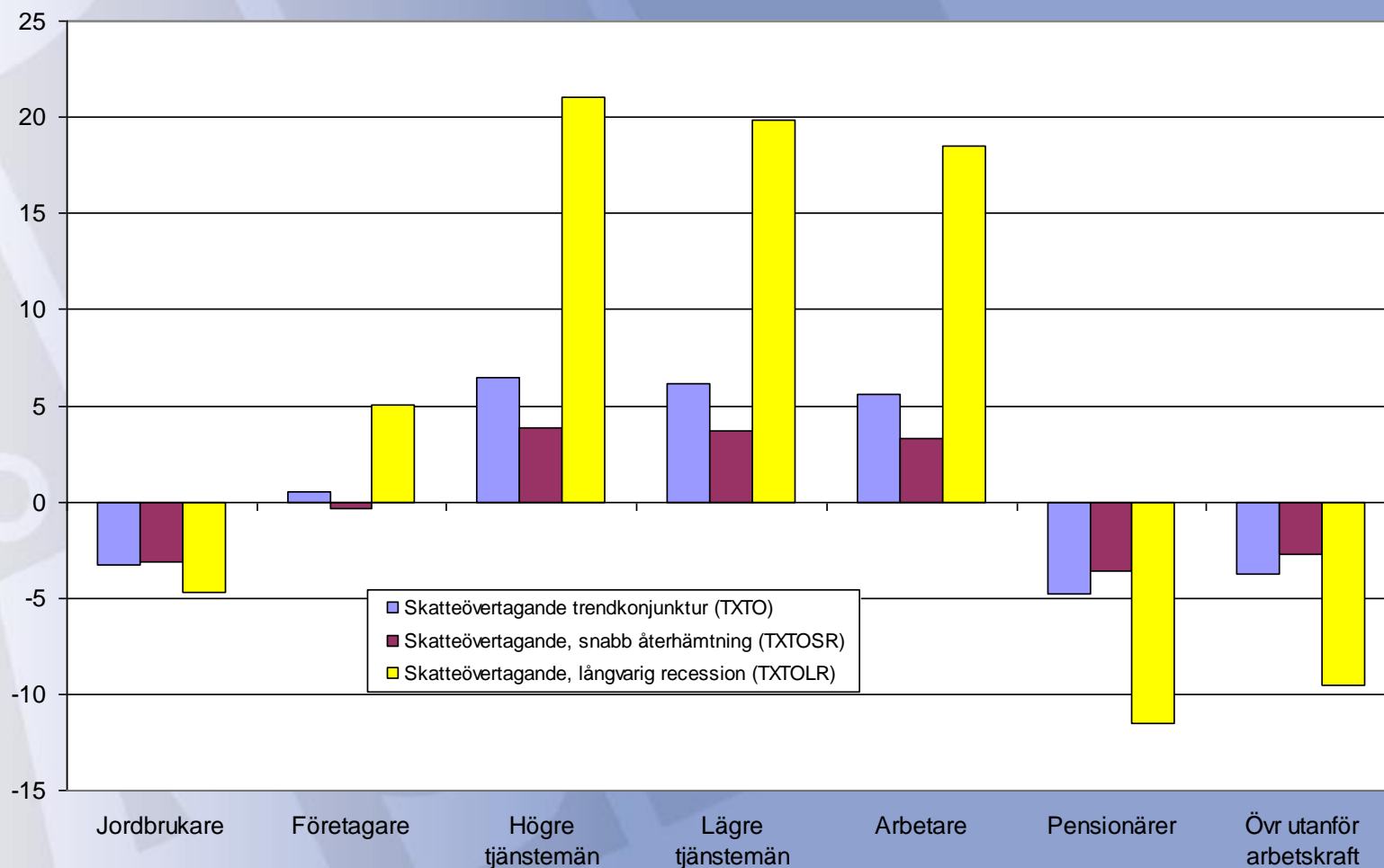

Scenarier med ändrad skattestruktur: De viktigaste resultaten

- Sänkt skattetryck verkar stimulerande på ekonomin – det omvända gäller vid en höjning av skatterna
- De positiva effekterna av en skattesänkning föreligger oavsett konjunkturantagande
- Goda makroekonomiska effekterna vid en momssänkning och bibehållen budgetdisciplin
- De största efterfrågestimulansen och tillväxteffekterna ges vid skattesänkning utan budgetdisciplin – men på bekostnad av underskott och växande offentlig sektor
- Hållbar stimulans utan budgetunderskott och långsiktigt växande offentlig sektor nås vid momssänkning med ”skatteväxling”

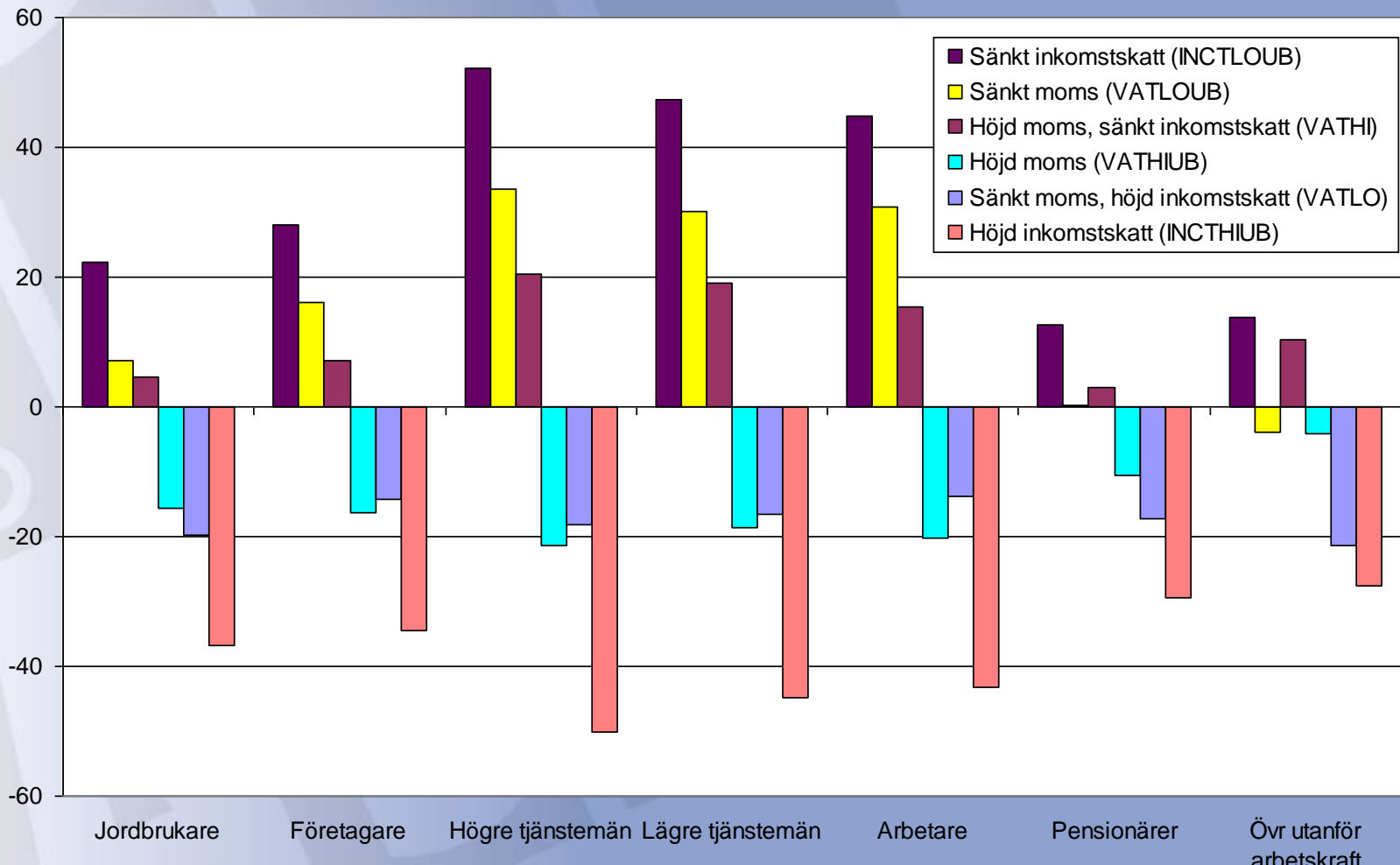
D. Simuleringsresultatens fördelningseffekter

Summerad ekonomisk nytta (EV-värden) för olika grupper vid skatteövertagande utan ändringar i beskattningen och vid olika konjunkturalternativ

Simuleringsresultatens fördelningseffekter (forts.)

Indikerade välfärdseffekter vid skatteövertagande och förändrad skattestruktur (trendscenariot)

Huvudsakliga ”fördelningsresultat”

- Underlagsmaterial och modell gör här att resultaten bör ges en försiktig indikativ tolkning
- Inga analyser av marginaleffekter i skattesystemet (d v s progressionen i inkomstbeskattningen beaktas inte)
- Simuleringarna tyder dock på ett positivt utfall av ett skatteövertagande för breda löntagargrupper, dock inte jordbrukare, pensionärer och utanför arbetsmarknaden stående grupper
- Sänkta skatter ger generellt sett ett positivt välfärdsutfall – särskilt om kravet på ”skatteväxling” släpps
- Det använda välfärdsmåttet innefattar inte de välfärdstjänster som offentliga sektorn producerar åt hushållen, utan beskriver nyttan genererad av förändringar i hushållens disponibla inkomster och av konsumtionen bekostad av hushållen själva

Samlad resultatredovisning och bedömning

De viktigaste resultaten

- Skatteintäkterna från Åland täcker med god marginal statens kostnader för självstyrelsen
- Egen beskattning utan ändrad skattepolitik skulle inte medföra några större förändringar i Ålands makroekonomiska utveckling
- Egen beskattning skulle generera en ökning av landskapets konsumtionsutrymme (**någon fortsatt klumpsumma a la Grönland/Färöarna behövs inte**)
- De ekonomiska effekterna av ett skatteövertagande är positiva för de flesta socioekonomiska grupper
- En aktiv egen skattepolitik med sänkta skatter skulle stimulera den åländska makroekonomin, men i de flesta fall på bekostnad av en försämrad offentlig budgetbalans
- Sänkt moms och stram budgetdisciplin ger den bästa kombinationen av tillväxtstimulans och en hållbar utveckling av den offentliga sektorns resurser

Övergripande slutsatser

1. Utredningen ger inte något entydigt besked om huruvida den statliga kontrollen över beskattningen borde överföras till självstyrelsen

Relativt små makroekonomiska skillnader i utfallet

Det positiva utfallet av egen beskattning är delvis förorsakat av de närmaste årens förväntade kraftiga nedgång i klumpsummeöverföringen

De intressanta möjligheter att bedriva en aktiv ekonomisk politik som utredningsresultaten indikerar är beroende av politikens utformning i övrigt

2. Ett övertagande av den idag statliga kontrollen över beskattningen på Åland är ett politiskt projekt som måste avgöras utgående från politiska snarare än ekonomiska kriterier

Argumenten för eller mot skatteövertagande gäller om synen på det åländska självstyrets innehåll och omfattning

Ansvar för den åländska beskattningen handlar därmed ytterst om vem – staten eller självstyrelsen – som skall ha den politiska makten över Ålands offentliga ekonomi